

Overweging: Openbaring des Heren

Thema: Mensen op weg

Lezingen: Jesaja 60,1-6 en Matteüs 2,1-12

Zondag 5 januari 2025 Mart Hendriks

Volgens het verhaal in Matteüs kwamen minstens drie mensen van heel ver om Jezus te zien. In ons land noemen we ze koningen. In andere landen worden ze vaker wijzen genoemd. De aanspreektitel 'wijzen' zou wel eens de meest aantrekkelijke benaming kunnen zijn. In elk geval is het zo dat we meer behoefte hebben aan wijze mensen dan aan machtige koningen.

Doorgaans hebben we meer sympathie voor mensen die vragen stellen dan aan betweters. Vragen stellen deed het gezelschap dat in Bethlehem aankomt in elk geval. Ze zijn 'zoekers'. Ze moeten zichzelf wel vragen hebben gesteld, want anders waren ze nooit op pad gegaan. En het is een oude wijsheid in het westen zowel als in het oosten: jezelf vragen stellen is het begin van alle wijsheid.

Ze zagen een ster, die mensen die op weg gingen. Maar daarbij kun je je de vraag stellen of dat wel een teken van wijsheid is. Iedereen kan de sterren zien, tenminste als je niet midden in Eindhoven staat. Maar doorgaans als wij naar de sterren kijken, zien we een heleboel lichtpuntjes en met een beetje geluk zelfs de poolster.

Maar de wijzen zagen niet alleen een ster, ze zagen in die ster een teken. Ze keken verder dan hun neus lang is, verder dan de voor de hand liggende werkelijkheid. De wijzen geloofden in meer, in een wereld, die zich soms - toch af en toe - laat zien. Ze vertrouwden niet alleen op hun ogen, maar meenden dat er meer is dan wat her en der te koop is en als zaligmakend wordt verkocht.

De wijzen waren godsdienstige mensen, of misschien beter gezegd religieuze mensen. Religieus wil zeggen dat je je aan iets 'gebonden' voelt, dat je ergens aan hangt, dat er een verband is. Het zijn juist religieuze mensen die deze wereld niet zien als een vanzelfsprekendheid maar ook als een vraagteken.

Zo zagen de wijzen die ster als een groot vraagteken aan de hemel. Volgens de legende nodigde die ster hen uit om haar te volgen, hun vertrouwde wereld los te laten. Ze moeten gehoopt hebben dat als ze die ster zouden volgen ze een antwoord zouden vinden op hun vragen. Ze moeten gehoopt hebben dat zich iets nieuws aan zou kondigen.

Mooi is te lezen dat ze wel een vermoeden hadden waarnaar ze moesten zoeken. Dit weten we omdat ze het zelf zeiden. Ze zochten niet naar een geleerd boek of document; ze waren niet op zoek naar een nieuw politiek systeem of een alles oplossende theorie. Bij hun aankomst in Jeruzalem, zeggen ze dat ze op zoek zijn naar een 'kind'.

Dat is verrassend wijs, want in het diepst van ons hart weten we allemaal dat alleen een levende mens, een persoon ons uitkomst kan brengen.

Als we naar een winkel gaan om iets te kopen geeft vaak de verko(opst)er de doorslag bij de aankoop. Als we naar een ziekenhuis moeten hebben we daar niet op de eerste plaats vertrouwen in omdat dat ziekenhuis vol zit met de meest geavanceerde scanners en andere machines en instrumenten. Die techniek dient tot niets als er niet iemand is die persoonlijk in ons geïnteresseerd is, ons bij de hand pakt en helpt. Dan ontstaat een gevoel van veiligheid, dan ontstaat vertrouwen.

Datzelfde is ook waar voor al die Bijbelse verhalen. Hoe mooi zo'n verhaal ook verteld wordt, als we niet zouden weten dat er achter dat verhaal een levende persoon staat dan helpt dat verhaal ons niet.

Zo is het ook dat als we alleen vertrouwen op een almachtige God, ergens ver weg hoog in de hemel, deze mooie verhalen ons alleen maar kunnen teleurstellen.

Dat alles wisten die drie wijzen. Ze waren op zoek naar antwoorden op vragen die het leven hen stelde. Dat is de reden dat ze juist op zoek gingen naar een menselijke hand en een menselijke stem. Geen groots en machtig mens, laat staan almachtig, maar een mens klein en kwetsbaar waarin het wonder zich laat kennen, waarin ze Gods aanwezigheid onder de mensen vermoeden. Ze waren op zoek naar een God die zich in deze wereld openbaart in de Liefde tussen mensen.

Het goede nieuws van vandaag is dat hij gevonden kan worden, gevonden wil worden waar ook wij met elkaar onderweg zijn. Een - voor mij belangrijke - uitspraak van Augustinus bevestigt de wijsheid van de drie wijzen, bevestigt ook ons op onze weg en onze zoektocht naar Licht voor en met elkaar.

Augustinus benadrukt dat er niets belangrijkers is dan de Liefde. Laten we daarom in de geloofsbelijdenis tegen elkaar zeggen dat we mensen-van-de-weg willen zijn.

Mart Hendriks
6 januari 2025
